

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 470/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **RB leasing, s. r. o.**, Medkova 6, Pražské Předměstí, Hradec Králové, Česká republika, IČO 49 284 231, zastúpenej advokátskou kanceláriou Staník LEGAL s. r. o., Šancová 11A, Bratislava, IČO 53 586 379, ktorá koná prostredníctvom advokáta a konateľa Mgr. Miroslava Staníka, proti uzneseniu Okresného súdu Žilina č. k. 1 OdS 1/2022-210 z 5. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 5 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 OdS 1/2022-210 z 5. januára 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka ako veriteľ evidovala proti dlžníkovi [REDACTED] (ďalej len „dlžník“), pohľadávku z titulu zmenky, ktorou dlžník poskytol sťažovateľke zabezpečenie dlhu tretej osoby. Táto pohľadávka sťažovateľky bola judikovaná rozhodnutím Krajského súdu v Hradci Králové č. k. 38 Cm 16/2019-154 zo 7. apríla 2020 v spojení s rozsudkom Vrchného súdu v Prahe č. k. 12 Cmo 256/2020-207 z 22. júna 2021.

3. Uznesením okresného súdu č. k. 1 OdS 1/2022-64 z 25. júla 2022 zverejneným v Obchodnom vestníku č. 147/2022 z 1. augusta 2022 bola dlžníkovi poskytnutá ochrana pred veriteľmi a bol mu ustanovený správca JUDr. Václav Jaroščiak (ďalej len „správca“). V Obchodnom vestníku bolo 22. augusta 2022 uverejnené oznámenie správcu o zostavení splátkového kalendára.

4. Sťažovateľka podala proti zostavenému splátkovému kalendáru námietky, pričom jej pohľadávka nebola zaradená do návrhu splátkového kalendára z dôvodu, že ide o pohľadávku zo zmenky, ktorá je v konaní o určenie splátkového kalendára pohľadávkou vylúčenou z uspokojenia podľa § 166b ods. 1 písm. c) zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“).

5. Podanými námietkami sťažovateľka spochybnila splnenie zákonných podmienok na rozhodnutie o oddlžení, resp. o určenie splátkového kalendára, dlžník podľa nej disponoval majetkom prevyšujúcim jeho pohľadávky, ktoré v konaní o oddlžení uviedol. Okrem toho podľa jej názoru zmenka podpísaná dlžníkom sa riadi českým právom, pod pojem zmenka v zmysle § 166b ods. 1 písm. c) zákona o konkurze nemožno zaradiť aj obdobný inštitút upravený právom cudzieho štátu – Českej republiky.

6. Po uplynutí 90-dňovej lehoty na podanie námietok proti splátkovému kalendáru doručil správca 7. decembra 2022 okresnému súdu návrh na určenie splátkového kalendára.

7. Napadnutým uznesením okresného súdu bol určený splátkový kalendár a zároveň bol dlžník zbavený všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba splátkovým kalendárom, a to v rozsahu, v akom nebudú splátkovým kalendárom určeným dlžníkovi uspokojené vrátane dlhov, ktoré sú vylúčené z uspokojenia.

8. Okresný súd konštatoval splnenie podmienok na oddlženie dlžníka, poukázal na aktuálne znenie zákona o konkurze, ktoré v prípade fyzických osôb definuje platobnú neschopnosť tak, že za platobne neschopnú sa považuje fyzická osoba, ktorá nie je schopná 180 dní po lehote splatnosti plniť aspoň jeden peňažný záväzok, pričom táto platobná neschopnosť sa predpokladá, ak nie je možné pohľadávku vymôcť exekúciou (od 1. januára 2020 je pre prípad podania návrhu na konkurz dlžníkom takýto predpoklad naplnený iba v prípade jednoročného trvania exekúcie – § 166 ods. 3 zákona o konkurze), pričom postačuje existencia jedného veriteľa. Pre účely určenia platobnej neschopnosti za relevantný majetok, ktorého výškou sa pomerujú splatné peňažné záväzky dlžníka, sa považoval iba finančný (do 16. júla 2022), resp. peňažný (od 17. júla 2022) majetok, a nie aj nehnuteľný majetok dlžníka, ktorého hodnotou v posudzovanej veci argumentovala sťažovateľka.

9. K námietke, že pohľadávka zo zmenky vystavenej podľa českého právneho poriadku nemôže byť pohľadávkou vylúčenou z upokojenia podľa § 166b ods. 1 písm. c) zákona o konkurze, okresný súd uviedol, že rozhodným právom pre vedené insolvenčné konanie je právo Slovenskej republiky, ktoré stanovuje kategórie pohľadávok vylúčených z uspokojenia. Okrem toho podstatou vylúčenia pohľadávok zo zmieniek z uspokojenia je to, aby bola uspokojená prioritne istina pohľadávok, t. j. kauzálne nároky, nie nároky, ktoré sú právnym poriadkom konštruované ako čisto právne, pričom aj pri zmenke vystavenej podľa českého právneho poriadku ide o čisto právny nárok.

10. Uznesením č. k. 41 C 88/2022-80 z 21. novembra 2022 okresný súd na návrh sťažovateľky zriadil na určené nehnuteľnosti dlžníka záložné právo na zabezpečenie pohľadávky sťažovateľky vyplývajúcej zo zmenky. Uznesenie o zriadení sudcovského záložného práva bolo sťažovateľke doručené 23. novembra 2022, následne bolo sťažovateľke 28. novembra 2022 doručené opravné uznesenie okresného súdu č. k. 41 C 88/2022-102 z 25. novembra 2022.

11. O zriadení záložného práva rozhodnutím súdu sťažovateľka informovala okresný súd 13. decembra 2022 s poukazom na § 166c ods. 1 písm. c) zákona o konkurze, v zmysle ktorého oddĺžením nie je dotknutá zabezpečená pohľadávka.

II.

Argumentácia sťažovateľky

12. Sťažovateľka tvrdí, že k porušeniu ňou označených základných práv došlo z dôvodu, že okresný súd sa v odôvodnení napadnutého uznesenia o určení splátkového kalendára aj napriek doručenému oznámeniu a existencii záložného práva s touto skutočnosťou žiadnym spôsobom nevysporiadal, resp. pri svojom rozhodovaní na ňu vôbec neprihliadal, čím porušil právo sťažovateľky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Záložné právo bolo v čase vydania napadnutého uznesenia už mesiac zapísané aj v katastri nehnuteľností. Ak by súd reflektoval na zriadenie záložného práva, nutne by musel vrátiť návrh splátkového kalendára správcovi na prepracovanie. Nezohľadnenie existencie záložného práva malo vplyv aj na neprávoplatné zastavenie exekučného konania pre oddĺženie dlžníka, v ktorom sťažovateľka vymáhala svoju pohľadávku zo zmenky.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je sťažovateľkou tvrdené porušenie práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), ako aj základného práva vlastníť majetok a práva na pokojné užívanie majetku (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu) uznesením okresného súdu o oddĺžení a určení splátkového kalendára dlžníkovi, ktoré je nedostatočne odôvodnené, pretože nezohľadňuje zriadenie sudcovského záložného práva.

14. Sťažovateľka uvádza, že o zriadení záložného práva okresný súd informovala 13. decembra 2022. Oznámenie správcu o zostavení splátkového kalendára bolo v Obchodnom vestníku uverejnené 22. augusta 2022, v zmysle § 168d ods. 2 zákona o konkurze každý veriteľ, ktorý môže byť splátkovým kalendárom dotknutý, môže podať u správcu do 90 dní od zverejnenia oznamu v Obchodnom vestníku námietku. Len čo táto lehota uplynie, správca predloží návrh splátkového kalendára spolu s námietkami veriteľov súdu.

15. Od zverejnenia oznámenia správcu o zostavení splátkového kalendára v Obchodnom vestníku (22. augusta 2022) po podanie oznámenia o zriadení záložného práva (13. decembra 2022) uplynulo 114 dní, teda toto oznámenie podala sťažovateľka zjavne po uplynutí 90-dňovej lehoty na podanie námietok. V zmysle § 168e poslednej vety zákona o konkurze na oneskorene podané námietky súd neprihliada. Lehota na podanie námietok uplynula 21. novembra 2022.

16. Z uvedeného vyplýva, že okresný súd postupoval v súlade s § 168e zákona o konkurze, keď sa k oznámeniu sťažovateľky podanému zjavne po uplynutí lehoty na podanie námietok nevyjadril, a preto nemožno prisvedčiť názoru sťažovateľky, že by napadnuté rozhodnutie okresného súdu bolo nedostatočne odôvodnené. Okresný súd sa riadne vysporiadal s námietkami podanými včas.

17. V tomto prípade sa ústavnému súdu javí, že sťažovateľka zriadením sudcovského záložného práva nesledovala riadny výkon exekúcie, ale zlepšenie svojho právneho postavenia v konaní o oddĺžení. Poskytnutím ochrany dlžníkovi došlo k odkladu exekúcie vedenej sťažovateľkou (oznámenie o poskytnutí ochrany bolo v Obchodnom vestníku zverejnené 1. augusta 2022), pretože

bola vedená pre pohľadávku vylúčenú z uspokojenia (porovnaj § 168b ods. 1 v spojení s § 166b zákona o konkurze). Až následne (21. novembra 2022) okresný súd vydal uznesenie o zriadení sudcovského záložného práva, pričom sťažovateľka nešpecifikovala, kedy podala návrh na vydanie zabezpečovacieho opatrenia, čo má relevanciu vo vzťahu k času nadobudnutia účinkov uznesenia o poskytnutí ochrany pred veriteľmi (1. augusta 2022). Odhliadnuc od toho, ústavný súd z vlastnej činnosti zistil, že uznesenie okresného súdu o zriadení záložného práva bolo zrušené kasačným rozhodnutím odvolacieho súdu a vec bola okresnému súdu vrátená na ďalšie konanie. Odvolací súd vyslovil, že právnym dôsledkom vylúčenia pohľadávky z uspokojenia je jej nevymáhateľnosť (súd „zbavuje“ dlhu), z čoho vyplýva, že nie je osvedčená základná podmienka na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia – existencia peňažnej pohľadávky, ktorá má byť zabezpečená záložným právom. Inými slovami, je kvalifikovane spochybnený záver o pravdepodobnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana (porovnaj bod 35 uznesenia Krajského súdu v Žiline č. k. 10 Co 57/2023-235 z 31. mája 2023, ktoré sťažovateľka napadla ústavnou sťažnosťou zapísanou pod sp. zn. Rvp 1934/2023).

18. Podstatu ústavnej sťažnosti, ktorú tvorí námietka o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia okresného súdu, teda nemožno označiť za relevantnú a v tomto prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením okresného súdu a namietaným porušením práv sťažovateľky týkajúcich sa práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a ani prípadného zásahu do jej majetkovej sféry (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu). Sťažovateľkou označený čl. 20 ods. 5 ústavy sa týka zásahu do majetku nadobudnutého nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov, a teda nesúvisí s prejednávanou vecou. Nevymáhateľnosť pohľadávky sťažovateľky je priamym dôsledkom právnej úpravy (§ 166b zákona o konkurze), ktorej výklad zaujal všeobecný súd a tento nemožno označiť za arbitrárny, nedostatočne odôvodnený a ani vymykajúci sa zmyslu a účelu oddlžovacieho konania, preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

19. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších jej návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

20. Nad rámec uvedeného záveru ústavný súd v súvislosti s argumentáciou sťažovateľky naznačujúcou, že zriadenie sudcovského záložného práva je rovnocenným inštitútom k záložnému právu zriadenému podľa Občianskeho zákonníka s následkami spočívajúcimi v nedotknuteľnosti jeho pohľadávky v zmysle § 166c ods. 1 písm. c) zákona o konkurze, odkazuje na uznesenie ústavného súdu č. k. III. ÚS 235/2022-20 z 28. apríla 2022, v ktorom po komparácii s nemeckou právnou úpravou vyvodil jednoznačný záver, že dôvodom na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia je výlučne obava zo zmarenia budúcej exekúcie (§ 343 ods. 1 CSP): „Dôvod nariadenia zabezpečovacieho opatrenia teda nevyplýva zo snahy veriteľa, aby dosiahol hmotnoprávne zabezpečenie svojej pohľadávky alebo jej zabezpečenie v procesoch podľa ZKR, ale z toho, aby jeho pohľadávka bola osobitne zabezpečená z dôvodu ohrozenia exekúcie rozsudku, ktorého vydania sa domáha v základnom konaní a ktorému má nasledovať exekúcia. Skutočnosť, že zabezpečovacím opatrením sa zriaďuje záložné právo, nevyjadruje to, že jeho cieľom je vytvorenie takého právneho stavu, aký je možný dosiahnuť hmotnoprávnym zabezpečením prostredníctvom

zmluvy o zriadení záložného práva a ktorému úpadkové právo pripisuje osobitné kvalifikované postavenie tak, ako to vyjadruje § 8 ZKR a v nadväznosti naň § 166c ods. 1 písm. c) ZKR.“ (bod 21 uznesenia); „Zabezpečovacie opatrenie smeruje k zabezpečeniu procesnej ochrany veriteľa v ďalšom na základné konanie nadväzujúcom exekučnom konaní, pričom následok v podobe záložného práva je len jeho technickým vyjadrením bez toho, aby takéto záložné právo malo rovnaký obsah a účinky ako záložné právo zriadené na základe zmluvy veriteľa a dlžníka. Záver, podľa ktorého účel zabezpečovacieho opatrenia je analogický s účelom exekučného záložného práva tak, ako je vyjadrený v § 167 a nasl. Exekučného poriadku, preto nemožno považovať za nelogický. Skôr naopak. Práve preto možno na zabezpečovacie opatrenie v konkurze vzťahovať rovnaký následok zániku tohto práva, tak ako to je pri exekučnom záložnom práve podľa § 167f ods. 4 ZKR.“ (bod 22 uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu